

Folkehøgskole skal være et sted for å belyse hva det vil si å være menneske sammen med andre mennesker.

Idé- og prinsippprogram for Folkehøgskoleforbundet

Del A: Idéprogram

Idégrunnlag

Idégrunnlaget bygger på den danske presten og folkeopplyseren Grundtvigs tanker om folkehøgskole og står historisk i en kristen og humanistisk tradisjon. Grundtvig mente at menneskelivet er en gåte, at mennesket alltid var et mål i seg selv og at det som åndsvesen samtidig søker ut over seg selv. Begreper som folkelighet, levende vekselvirkning og det levende ord var grunnlaget for en pedagogikk som tok oppgjør med embetsstandens elitepregede latinskole.

Folkehøgskolen ble viktig for "den frilynte ungdomsrørsla" som vokste fram på bygdene på 1800-tallet. Folkehøgskolen ville gjøre folket til myndige deltakere i et framvoksende demokrati. Det skulle være en skole for livet uten pensum, karakterer og eksamen. Grundtvig knyttet erkjennelse, kunnskap og visdom sammen på en ny måte og hevdet at læring er vanskelig uten lyst og kjærlighet til det man skal lære.

Folkehøgskolens grunnsyn har vært preget av Grundtvigs dialogiske tenkning, men har samtidig utviklet seg i takt med nyere pedagogisk tenkning. Norsk folkehøgskole har gjennom mer enn 150 år utviklet seg til å bli en vital del av det norske skolelandskapet.

Verdigrunnlag

Det personlige møtet, basert på frihet, fellesskap og helhet, utgjør kjerneverdiene i norsk folkehøgskole. Disse verdiene springer ut av et grunnleggende humanistisk syn hvor alle mennesker er unike og likeverdige.

Som menneske utvikler vi oss i møte med andre mennesker, med iboende muligheter, evner og fri vilje til å forme våre egne liv og til å påvirke de sammenhenger vi står i. Med utgangspunkt i menneskeverdet og et fordomsfritt syn på mennesket, utgjør dialog, deltakelse, demokrati og åpenhet for ulike livssyn fundamentet for norsk folkehøgskole.

Danning

Folkehøgskolens fremste dannelsingsoppgave er å myndiggjøre elevene gjennom livsopplysning, folkelig opplysning og demokratisk danning, som bidrar til engasjerte og samfunnsaktive mennesker med tro på forandringens mulighet.

Folkehøgskolen definerer danning som en prosess som utvikler evnen til å være oppmerksom på seg selv, på sine medmennesker og på den verden vi lever i. Danningsarbeidet bidrar til at den enkelte finner mening, mot og entusiasme til å leve og mestre eget liv som et aktivt, opplevende, deltakende og reflekterende menneske.

Folkehøgskolen skal oppleves som moderne og relevant og bidra til et utvidet praktisk, etisk og estetisk grunnlag for all menneskelig virksomhet. Folkehøgskole i vår tid vil derfor blant annet ha et fokus på:

- det enkeltes menneskes evne til livsmestring og deltakelse i samfunnet,
- det enkelte menneskes helse, psykisk som fysisk,
- å forsvare og videreutvikle folkelige fellesskaper og folkestyrte samfunn,
- å arbeide aktivt for økologisk bevissthet og respekt for naturen og dens mangfold,
- den teknologiske utviklingens muligheter og samtidig hvordan den utfordrer mennesket og livet på jorda,
- globaliseringens muligheter og utfordringer med økt migrasjon og tilgang til kulturelt mangfold,
- en økonomisk og sosial rettferdig og fredelig utvikling for alle.

Læring

Folkehøgskolepedagogikken har som grunnsyn at læring bygger på erfaringer og skjer i fellesskap med andre mennesker. Folkehøgskolen legger derfor vekt på dialogbasert undervisning og samvær, der elever og ansatte som likeverdige deltakere lever og lærer gjennom felles praksis.

Folkehøgskolen skal i tråd med verdigrunnlaget og syn på danning legge til rette for arenaer for relevante opplevelser som grunnlag for refleksjoner. Dette innebærer ofte en praktisk tilnærming med vekt på læringsglede og mestring, samt rikelig tid til refleksjon. Gjennom læringen er det folkehøgskolens mål å bidra til at eleven lærer å lære samt tilegner seg innsikt, kunnskap, praktiske ferdigheter og holdninger som grunnlag for meninger og egne valg og derved inspireres til aktiv deltakelse lokalt som globalt.

Skolesyn

Folkehøgskolen skal derfor være et fritt og uavhengig pedagogisk tilbud på bred humanistisk etisk grunn og som tar ansvar for en bærekraftig framtid. Uavhengig av livssyn, etnisitet, legning, kjønn, alder, politiske holdninger, sosioøkonomisk bakgrunn og funksjonsevne, møtes mennesker i folkehøgskolen i åpenhet og respekt på en fordomsfri og undersøkende læringsarena, preget av stor grad av frihet, uten fastlagt pensum, karakterer og eksamen, og hvor internatet utgjør en viktig og integrert del av skolens helhetlig læringsrom som ramme for dannelsesprosessen.

Del B: Prinsippogram

Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for en fri, aktuell og bærekraftig folkehøgskole, basert på det menneskesyn, samfunnssyn og skolesyn som kommer til uttrykk ovenfor. Dette innebærer at Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for:

- den enkeltes frihet, utvikling og myndiggjøring, slik at alle, uansett bakgrunn, kan utvikle sin selvfølelse, sitt engasjement og mot til meningsfull deltakelse i de store og små sammenhenger hen inngår i,
- et åpent, inkluderende, demokratisk og bærekraftig samfunn der alle deltar i solidaritet og med gjensidig respekt for det menneskelige mangfold og naturen,
- gode rammer for en fri og framtidretta folkehøgskole der alle har en reell praktisk og økonomisk mulighet til å delta,
- en attraktiv og god arbeidsplass for alle som jobber i skoleslaget.

Del C: Prioriterte områder 2017-2021

På bakgrunn av idé- og prinsippogram skal Folkehøgskoleforbundet ha et spesielt fokus på følgende saker i de kommende fire år:

Idé- og utviklingsarbeid

- Folkehøgskoleforbundet skal gjennom skoleutviklingsarbeidet bidra til refleksjon og utvikling av sammenhengen mellom skoleslagets og den enkelte skoles idé- og verdigrunnlag og den praksis. I dette arbeidet skal Folkehøgskoleforbundet ha et bredt fokus på både faglig, etisk, estetisk og demokratisk danning.
- Folkehøgskoleforbundet skal bidra til at skolene har et spesielt fokus på en bærekraftig utvikling, inkludert at skolene aktivt arbeider for å redusere klimaavtrykket som følge av skolens drift og aktiviteter.
- Folkehøgskoleforbundet skal bidra til en refleksjon over de prinsipielle utfordringene som knytter seg til skolens studiereiser og videreutvikling av kvaliteten på skolens studiereiseopplegg.
- Folkehøgskoleforbundet skal hjelpe skolene i arbeidet for elevenes fysiske og psykiske helse og livsmestring.
- Folkehøgskoleforbundet skal medvirke til å fremme sangen i folkehøgskolen ved å gi ut revidert utgave av sangboka, her under vurdere app-løsning og mulighet for særtrykk for skolene.
- Folkehøgskoleforbundet skal videreutvikle sitt kurstilbud til alle ansatte i folkehøgskolen.
- Her under skal Folkehøgskoleforbundet bidra til å sikre ei god innføring i folkehøgskolens idégrunnlag og virke for alle nye medarbeidere i folkehøgskolene.
- Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for etablering av et formelt videreutdanningstilbud i pedagogikk for folkehøgskolelærere.
- Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for å etablere kurstilbud i veiledning for alle ansatte.

- Folkehøgskoleforbundet skal bidra til forskings- og utviklingsarbeid i skoleslaget.
- Folkehøgskoleforbundet skal i perioden ha et spesielt fokus på vilkåra for idéarbeidet og andre viktige forhold for frilynt folkehøgskole sett i lyset av eventuell omorganisering av det felles informasjonsarbeidet eller andre initiativ til omorganiseringer.
- Folkehøgskoleforbundet skal delta i den skolepolitiske debatten der det er relevant.

Arbeid i dialog med myndighetene

- Folkehøgskoleforbundet har et vedvarende fokus på så gode rammevilkår til folkehøgskolene som mulig i form av lov, forskrift, oppfølging av disse samt statstilskudd. I kommende periode skal Folkehøgskoleforbundet arbeide for at elever på folkehøgskole får rett til samme studiestøtte som i øvrig høyere utdanning og ellers være spesielt oppmerksom på eventuelle politiske signal om endringer på folkehøgskolefeltet.
- Her under skal Folkehøgskoleforbundet arbeide for at alle skoler utvikler seg til en levedyktig størrelse for den enkelte skole.
- Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for støtte fra myndighetene til relevante prosjekt i folkehøgskolen som mentorprosjekt, innsats for psykisk helse, innsats for unge flyktninger og prosjekt om demokrati og bærekraft, samt forskning på folkehøgskole.
- Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for økt statlig tilskudd for finansiering av etter- og videreutdanning av lærere i folkehøgskolen.

Arbeidslivsfeltet

- Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for gode og rettferdige arbeidsforhold for alle medlemmer, til beste for skoleslaget. I perioden skal Folkehøgskoleforbundet ha et spesielt fokus på rekruttering av nye medlemmer og holde fast på eksisterende, styrke tillitsvaltopplæring og – oppfølging, nye særavtaler og vurdere yrkesetikk og etablering av livsfasepolitikk.
- Folkehøgskoleforbundet skal i perioden videreføre igangsett videreutvikling av Folkehøgskoleforbundet til beste for alle medlemmene. Dette inkluderer et bedre fungerende lokallagsarbeid og bedre informasjonsflyt i organisasjonen gjennom e-post, nyhetsbrev, internett og bladet "Folkehøgskolen".
- Folkehøgskoleforbundet skal videreutvikle opplæring og oppfølging av tillitsvaldarbeid.
- Folkehøgskoleforbundet skal bidra til å videreutvikle den norske tre-parts-modellen i utdanningssektoren og de overordna rammevilkårene for ansatte i arbeidsmiljøloven mv.
- Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for å opprettholde dagens ytelsesbaserte tjenstepensjonsordning, herunder AFP og særaldersgrenser.
- Folkehøgskoleforbundet skal utarbeide bærekraftsmål og handlingsplan for å nå disse, herunder redusering av klimaavtrykk, som følge av egen virksomhet.